

Egy 1775-i tolvajnyelvi szójegyzék

Folyóiratunkban (MNy. LIII, 273—4) TÖRÖK GÁBOR „Legrégibb tolvajnyelvi szójegyzékünk” címen közreadott 28 szót a zsványok argójából. Ugyanott felsorolja az addig megjelent ilyen tárgyú cikkeket, amelyek egy különféle helyekről előkerült 74 szót tartalmazó szólajstrom közlései. A négy szójegyzék egy-két betű különbséggel nemcsak hogy teljesen megegyezik, hanem még a szavak egymásutánja is azonos (egy esetben 2 szó fel van cserélve: GYÖRFFY ISTVÁN, Tolvajszótár 1782-ből: Nyr. XXXIX, 328). Eltérő ezektől BÉLDY MIHÁLY „A tolvajnyelv” című közlése (Nyr. LIII, 212—3).

Mindezekről különbözik az alábbi szójegyzék, s jóllehet erős rokonságot mutat velük, mégsem tekinthető egyszerű másolatuknak. Érdekessége a 70 szót tartalmazó gyűjteménynek, hogy az eddigi összeállításoktól eltérően először közli az irodalmi kifejezést, azután az argót. (Ez alól az összeállításban kivételt tesz.) Néhány kifejezése a mai jassznyelvben is megtalálható. Keletkezési ideje megegyezik a Török találta szójegyzékével, illetőleg annál egy-két hónappal későbbi keltezésű. — Szerzője nem bűnügyi aktákból írta ki, hanem egy megnevezett rab szókincsét jegyezte fel. Lelőhelye a budapesti Piarista Levéltár, jelzete: Varia For. 20. Fasc. 1 Nro. 16. Címe: Lingua idiotica furum complurium in una Societate et ingenti Banda Constitutorum per Captivum Eppalem Joannem Kovács asylantem dicita. 28° 9^{bris} 1775.

A kézirat mindössze két fólióból áll, a második teljesen üres, az elsőn és annak versoján a következő szavakat jegyezte fel az ismeretlen piarista. Az utolsó négy szó másik, de még mindig XVIII. századi kéz írása. Az első folión újra írja a címet: „Nomina anonyma, et Idiomatica per Captivum Ioannem Kovács Dicitur.”

Tolvaj	Zsivány
Pénz	Leves
Szekér	Perge
Víz	Sok ember a vásárban
Úr	Fejes
Orgazda	Kamnik
Félni	Fázni
Kutya	Hajdú
Találni pénzt erszény nélkül	Parást találtam
Kígyó van a derekán	Pénz a Tüszöben, Erszényben
Paribó	Mente
Kalap	Fel tévő
Nadrág	Lábra való
Csizma	Fel rántó
Lopni	Rajzolni
Szúr, Dolmán, Kankó	Kapkodás
Ing, Gattya, Gyólts	Pozdorja
Óra zsebben való	Csengetyű
Temlecz	Posterium
Vigyáz	Gyertyáz
Kurva	Dorka
Szoknya	Kasnya
Plédi	Szaladj
Meg fognak	Meg kaptoválnak
Ló	Füles
Ókőr	Buga
Köpönyeg	Leternyek
Bunda	Szörös
I. folio, 2. columna	
Láda	Koporsó
Keszkenő	Lobogó
Bor, Pálinka	Topánka
Részegeskedni	Topánkoskodni
Pipa	Füstölő
Sus hordó	Kondás
Arany	Gágyi
Hóbér	Mester
Akasztó fa	Kanaforia
Meg verték	Meg Ruhászták
Ruha	Pucziha
Zsidó	Jordány
Kutya	Csacsogó
Füzess	Czoltováj
Az asszony czinkussát hija	Baknak
Az férfi Kurváját	Czofkának vagy Dorkának

Vásár	Kuksi
Forint	Czoll
Szorics	Kozáholy
Bicsak	Vagvány
Ne kiálcsd ki	Ne Haduvály
Katona	Szlepicska
Németh	Sógor
Ördög	Lakat
Olvasó	Bilints
17 f. Pulyka	Piarista
Lud	Banya
Tyuk	Kaparó
Bicskás tolvaj, vagy Zsebbe való tolvaj	Delivator
Kacsa	Rikkancs
Novitius, vagy is uj tanodás	Nyalavi
Zseb	Kút
Zsebes	Kutas
Az nyelveket hijják	Nyalavinnyelvnek
Kenyér	Mindennapi
Hitelben inni	Pufra inni
Vármegye Kenyere	Profiterium
Kiss Biró	Kajter
Ló	Szörhintó
Nyereg	Nyugalom tőke
Farkas	Tapsi füless
Vígye Hajduja	Kutya

SCHRAM FERENC